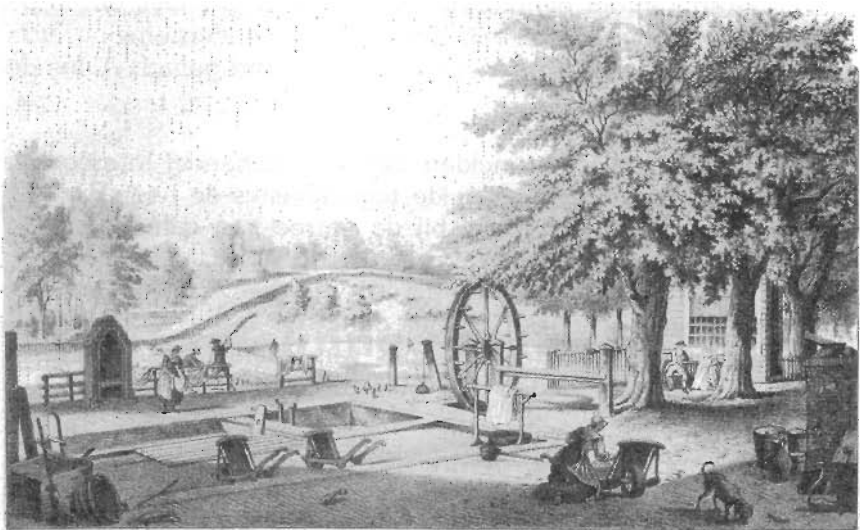

Bewoners en eigenaren van de Glyphoeve in Heemstede, 1782-1940

In het Rijksarchief in Noord-Holland te Haarlem trof ik een tekening aan van de lijnwaadblekerij *Bleeklust* te Heemstede (thans het huis de Glyphoeve). De tekening is gemaakt door Joseph Charles in 1797. Onderaan de tekening staat geschreven: *De Lijnwaadblekerij Bleeklust op de Glip van de wed. Louis Gunst in 1797*. Op het middenplan staat het huis getekend met daarvoor een man en een vrouw zittend op een bankje. Zit hier de weduwe Gunst?

*Wie was die weduwe van Louis Gunst? Hoe heette zij? Hoe lang was zij al weduwe? Wanneer was zij getrouwd met Louis Gunst? Wie was Louis Gunst? Hadden zij ook kinderen? Hoe lang heeft zij het bedrijf van haar man voortgezet? Wie was na haar eigenaar van Bleeklust? Wanneer werd de naam van Bleeklust veranderd in Glyphoeve?*¹

DE LIJNWAADBLEEKERIJ BLEEKLUST OP DE GLIP VAN DE WED. LOUIS GUNST IN 1797.

NAAR EENE TEKENING VAN JOSEPH CHARLES

De familie Gunst, eigenaren van Bleeklust 1782-1811.

Louis Gunst kocht de laken- en lijnwaadblekerij genaamd Bleeklust met huis, droogberg, bleekvelden, tuinen, weilanden en huisje op 18 april 1782 van Sara Cardoes, weduwe van Dirk van Grieken. Tevens kocht hij een lakenblekerij, die gehuurd werd door Arie Schenkenveld en een gewezen kleeblekerij aan de Glip voor 10.000 gulden.² Louis Gunst was te Amsterdam gedoopt op 4 april 1746. Hij was de zoon van Willem Gunst en Anna Albertina Aaltes.³ Hij was, twee jaar voor de aankoop van Bleeklust, in zijn geboorteplaats Amsterdam getrouwd met de lutherse Anna Elisabeth Leijding.⁴ In Amsterdam werd hun eerste kind gedoopt op 1 februari 1780, die de naam Arnoldus Xaverius Ignatius kreeg. Hun tweede kind, Anna Albertina, werd in hun nieuwe woonplaats Heemstede gedoopt op 1 december 1782.⁵ Negen dagen na de doop van het dochttertje overleed de echtgenote van Louis Gunst.

In Amsterdam ontmoette Louis Gunst zijn tweede echtgenote Catharina Vleck. Zij gingen daar in ondertrouw op 7 januari 1785.⁶ Catharina Vleck was 33 jaar, was gedoopt op 7 augustus 1751 en was de dochter van Alewijn Vleck en Margaretha Varwijk. Zij was evenals Louis Gunst rooms-katholiek. In november 1785 werd hun zootje Wilhelmus Judocus gedoopt.⁷ Lang duurde het geluk voor Louis Gunst en zijn tweede echtgenote niet. Binnen een jaar na de geboorte van hun kind overleed Louis Gunst in oktober 1786. Catharina Vleck erfde de helft van de blekerij. De kinderen erfden tezamen de andere helft van Bleeklust. Op de blekerij berustte een volledige hypotheek. Door toedoen van de voogden namen de kinderen in 1787 afstand van de erfenis en de weduwe zette het bedrijf voort.⁸ Catharina Vleck exploiteerde het bedrijf 25 jaar lang, veelal met leningen en het afsluiten van extra hypotheeken. In 1809 kocht zij een gewezen blekerij genaamd de Keizerskroon aan de Glip voor 300 gulden erbij.⁹

In 1811 ging de weduwe failliet. Zij verklaarde toen samen met haar crediteuren *'dat zij zodanig is achteruitgegaan, dat het haar onmogelijk is geworden crediteuren te voldoen'*. Zij gaf noodgedwongen opdracht de blekerij publiekelijk te veilen in het logement de Gouden Leeuw in Haarlem.¹⁰ In het notarieel archief van Haarlem is de boedelinventaris opgenomen van de failliete boedel van Catharina Gunst-Vleck.¹¹ Uit deze inventaris is de grootte van het huis af te lezen. Er was een klein koepeltje, een apart groot huis met daarin: een zaal, een zaaltje, gele kamer, keuken comptoir (kantoor) en kelder. Boven was een klein kamertje, zoldertje en een meidenkamer. In de boedel

Gravure van 'De Bleker' door Jan Luyken

bevonden zich ook een aantal schilderijen waarvan bij twee vermeld stond, dat zij behoorden tot de bleek (het bedrijf). In de boedelinventaris staan ook alle kledingstukken opgesomd, die van Catharina waren. Hieruit kan afgeleid worden hoe zij rond 1811 gekleed ging. Zij droeg meestal een rok met een los jak er op. Haar garderobe bevatte zowel gebloemde jakken en rokken als effen blauwe, zwarte en grijze zijden rokken (met onderrokken). Uit de hoeveelheid mutsen met kant is af te leiden, dat zij dagelijks een muts droeg.

Op 14 en 15 november 1811 werd de gehele inboedel van Catharina geveild. Bedden, meubels, serviesgoed, porselein, keukengerei, glaswerk, lakens en het linnengoed werden verkocht. Een paar dingen, zoals een kaptafeltje kocht de weduwe zelf terug. Een van de kopers was de heer Aschen. Hij kocht onder meer spiegels, een ledikant, een mahoniehouten kabinet en tafel, stoelen, een kaststel van porselein, een staand horloge, lakens en serviesgoed. De veiling bracht ruim *f* 2000,- op.¹² De lijnwaadblekerij werd voor *f* 11.965 verkocht op 14 december 1811. Dit bedrag was onvoldoende om alle schulden af te betalen. Catharina Vleck had in 1811 ruim *f* 30.000 schuld. Catharina's zoon, Wilhelmus Judocus, vertrok als militair naar Nederlands Indië. Hij klom op tot eerste luitenant van het 25ste bataljon infanterie. Hij overleed in de Oost op 1 maart 1817. Zijn overlijdensakte werd pas op 3 oktober 1818 in Heemstede opgemaakt. Catharina Vleck, veelal de weduwe van Louis Gunst genoemd, ging in Haarlem op kamers wonen bij de familie Hoek in de Anegang nr 32 (nu nr 15). Daar overleed zij in 1830 op 78-jarige leeftijd.

Carel Hendrik Aschen, eigenaar van Bleeklust, Bleekrust 1811-1820

De Amsterdamse koopman Carel Hendrik Aschen kocht in december 1811 de blekerij Bleeklust met enkele andere blekerijen.¹³ Hij woonde in Amsterdam aan de Kloveniersburgwal, waar hij ook zijn winkel in garen, sajet en breigaren beheerde. Hij had zijn winkel, huis en koetshuis gekocht in 1807. Tien jaar later kocht hij ook het pand er naast. Hij had nu een dubbelkoopmanshuis (nu Kloveniersburgwal nr 7-9). Hij was geboren in Esen (Oost Nederland) en was ongehuwd. Hij veranderde de blekerij in een buitenhuis en wijzigde de naam in *Bleekrust*. Uit de boedelscheiding na zijn overlijden valt op te maken dat hij een orangerie, een belvedere en een chinese tent in de tuin liet bouwen.¹⁴ Carel Hendrik Aschen was een succesvol zakenman. Hij overleed op 52-jarige leeftijd in Amsterdam.¹⁵ Na zijn overlijden op 20 november 1819 te Amsterdam liet hij een nalatenschap na van 112.500 gulden.¹⁶

De winkelwaarde van zijn goederen (grote hoeveelheden garen, sajet en breigaren) bedroeg 13.500 gulden. De boedelinventaris die na zijn dood is opgemaakt geeft een beeld van zijn levenswijze en interesse. Zijn huis in Amsterdam was prachtig ingericht met zilver, porselein, prachtige meubels, beelden, kristal, boeken en prenten. Uit zijn boe-

Dubbele koopmanswoning met winkel van Carel Hendrik Asschen aan de Kloveniersburgwal (nu nr. 7-9). (foto Gemeentearchief-Amsterdam).

kenkast blijkt zijn interesse voor geschiedenis. Er stonden boeken in over kerkelijke geschiedenis, de geschiedenis van Amsterdam van Wagenaar, vaderlandse historie in 21 delen, de geschiedenis van de veldtocht der Pruisen in Holland van Pfau, een boek over Peter de Grote in Holland van Scheltema en een boek over het leven van Prins Willem de eerste. De waarde van zijn inboedel was geschat op 11.106 gulden. De erfgenamen lieten Bleekrust in Amsterdam veilen door notaris Santhagens op 15 mei 1820. De Heemstedenaar Gerrit Munk kocht de buitenplaats voor 20.000 gulden. Twee spiegels in het huis kocht hij er voor 200 gulden bij. Gerrit Munk verkocht na vier maanden het grondgebied door aan Mattheus Brants, eigenaar van de Hartekamp.

Gerrit Munk junior, eigenaar van Bleekrust 1820-1822

Gerrit Munk was te Heemstede geboren op 9 juni 1764. Hij was de zoon van Gerrit Munk en Elisabeth van Dijk (1735-1783).

Gerrit Munk was van beroep meestertimmerman en vervulde tevens het ambt van plaatsvervangend vrederechter in Heemstede (soort kantonrechter). Hij was gehuwd met Geertruy van Loon. Gerrit kocht en verkocht regelmatig huizen en grond in Heemstede.¹⁷ Gerrit bezat een huis en timmermanswinkel met werkplaats aan de dorpsvaart. Daar woonde en werkte zijn broer Albertus. In zijn testament van 1829 bepaalde Gerrit Munk, dat zijn broer Albertus het huis en de timmermanswinkel, voorheen in bezit van vader Gerrit Munk senior, kon kopen voor 4000 gulden.¹⁸ Gerrit Munk overleed op 5 november 1829. Hij was toen 65 jaar oud. Bij zijn overlijden liet hij geen kinderen na. Naast het huis met de timmermanswinkel liet Gerrit nog een aantal huizen na. Hij bezat twee huizen 'aan het einde van het dorp' een huis met stalling op de hoek van de Camplaan en huisjes aan de Camplaan. De totale nalatenschap bedroeg f 41.333,-.¹⁹ Zijn echtgenote overleed op 16 oktober 1842.

Johannes Petrus Kuenen, eigenaar van Bleekrust, de Gliphoeve 1822-1832

Twee jaar na aankoop verkocht meester-timmerman Gerrit Munk jr. de hofstede of buitenplaats Bleeklust, later Bleekrust genaamd, nu *Gliphoeve* geheten aan de 64-jarige Haarlemse notaris Johannes Petrus Kuenen voor 8000 gulden.²⁰ Voor het eerst wordt nu de naam

Gliphoeve in een akte genoemd. Kuenen was in Haarlem geboren op 30 december 1757. Hij was de zoon van Isaac Kuenen en Margaretha Haselaar. Hij werd in januari 1782 als notaris toegelaten in zijn geboorteplaats. Hij zou het ambt tot aan een paar maanden voor zijn dood vervullen. Ruim een jaar voor zijn ambtsaanvaarding huwde hij de vijf jaar oudere Aleijda Elisabeth Bannier te Haarlem op 3 december 1780. Zij was geboren in Sluis (Vlaanderen) op 14-1-1752. Zij was eerder gehuwd geweest met Johannes Dirk Haselaar (overleden 1778). Uit haar eerste huwelijk had zij twee kinderen, Sybilla Anna Haselaar (1774-1833) en Willem Arnoldus Haselaar (1777-1835). De twee kinderen waren respectievelijk zes en drie jaar toen hun moeder hertrouwde. Uit het huwelijk van Kuenen en Bannier werden vijf dochters geboren: Margaretha Catharina (1783-1816), Maria Elisabeth (1785-1843), Wilhelmina Maria (1787-1787), Johanna Petronella (1790-1869) en Godardina Joanna (1793-1866). Kuenen woonde met zijn gezin 'tussen de Jansbruggen' (nu Jansweg nr 52) te Haarlem. Dat hij en zijn gezin regelmatig op de buitenplaats Bleekrust verbleef, valt op te maken uit het feit dat zijn dochter Margaretha Catharina hier overleed op 25 december 1816 en zijn echtgenote in Heemstede op 25 december 1825. Slechts twee dochters trouwden uit het gezin Kuenen. Sybilla huwde met Willem Leonard Sanders. Zij liet bij haar overlijden in 1833 geen kinderen na. De jongste dochter Godardina Joanna huwde op 23-jarige leeftijd op 30 oktober 1816 te Haarlem met Arend Hazeu, een 22-jarige predikant te Moercapele.²¹ Bij het huwelijk was halfbroer Willem Arnoldus Haselaar als getuige aanwezig. In de huwelijksakte staat hij overigens niet vermeld als halfbroer, maar als bekende van de bruidegom. Willem Arnoldus trouwde toen hij al 45 jaar was met de 28-jarige Barendina Metz.²² Willem werd evenals zijn 'behuwd' vader notaris in Haarlem van 1804 tot aan zijn dood in 1835.²³

Uit de volkstelling van 1829 blijkt, dat Johannes Petrus Kuenen met twee van zijn ongehuwde dochters Maria Elisabeth (toen 44 jaar) en Johanna Petronella (toen 39 jaar) en een mannelijke en een vrouwelijke dienstbode in een huis woonde aan de Jansweg in Haarlem. In hetzelfde pand woonde ook zijn stiefzoon Willem Haselaar met zijn echtgenote, een familielid Godard Willem Bannier en een dienstbode. Ze voerden wel aparte huishoudens.²⁴ Kuenen overleed in 1831 in zijn woonplaats Haarlem. Hij liet aan zijn drie kinderen, die nog in leven waren, Bleekrust (Gliphoeve) na en een stuk grond aan de Pijlsaan. Andere bezittingen had hij niet.²⁵

De erfgenamen veilden de inboedel van de Gliphoeve in oktober 1831. Alle paarden, kippen, pauwen, ganzen, eenden, ledikanten, tafels, stoelen, boekenkasten, de pendule, het serviesgoed en tuingereedschappen werden verkocht. De veiling bracht 1047 gulden op.²⁶ Zij verkochten de Gliphoeve op 21 april 1832 voor 8000 gulden, hetzelfde bedrag, dat Kuenen destijds voor de hofstede had betaald.²⁷

Petrus Jacobus Nicols, eigenaar van de Gliphoeve 1832-1840.

De nieuwe eigenaar van de Gliphoeve in 1832 werd de 47-jarige Amsterdamse Petrus Jacobus Nicols. Nicols was in Amsterdam gedoopt op 1 juli 1784. Hij was de zoon van Johannes Wilhelmus Nicols en Maria Dorothea de Vries.²⁸ Hij was apotheker. Rond 1825 werd hij fabrikant. Nicols huwde de Amsterdamse Maria Elisabeth Desjardin. Voor zover bekend kreeg de familie Nicols acht kinderen, die allen te Amsterdam geboren werden. Vier kinderen stierven op jonge leeftijd. De oudste zoon Petrus (1816) overleed een half uur naar zijn geboorte. Het tweede een dochtertje Catharina Josepha geheten (1817-

De Gliphoeve op een foto uit omstreeks 1990.

1819) werd bijna twee jaar oud. Het derde kind Johannes Wilhelmus Fredericus (1818-1819) werd slechts drie maanden oud. Hun zevende kind Johannes Petrus (1827-1830) overleed op 2 1/2 jarige leeftijd. De overige vier kinderen, Catharina Josepha (1820-1889), Alida Maria (1823-1911), Anna Maria (1825-1843) en Johanna Maria (geboren 1829) waren bij het overlijden van P.J. Nicols nog in leven. De familie Nicols woonde op de Binnenkant bij de Bantammerstraat. Naast dit huis bezat Nicols nog twee huizen in Amsterdam en een boerderij in Ouder-Amstel.²⁹ Of de familie Nicols regelmatig op de Glijphoeve vertoefde is niet bekend. Op 15 februari 1840 verkocht Nicols de hofstede aan de Amsterdamse advocaat Hendrik Jacobus Koenen (1809-1874) voor 14.000 gulden.³⁰ In september 1840 overleed Nicols in Amsterdam op 56-jarige leeftijd. Zijn weduwe Maria Elisabeth Desjardijn overleed vele jaren later in 1878 toen zij 89 jaar oud was.³¹

Bronnen

Rijksarchief in Noord-Holland te Haarlem (RANH)

Doop-, trouw- en begraafregisters (DTB) Heemstede
Registers van de Burgerlijke stand van de provincie
Noord-Holland
Oud-rechterlijk archief Heemstede
Notarieel archief Heemstede
Memories van successie
Hypotheekkantoor Haarlem 1811-1838

Archiefdienst voor Kennemerland te Haarlem (AVK)

Volkstelling Haarlem 1829,
DTB Haarlem,
notarieel archief Haarlem

Gemeentearchief Amsterdam (GA)

DTB-registers,
notariële archieven Amsterdam

Archief VOHB/Bibliotheek Heemstede

dossier Glijphoeve

drs A. Meddens-van Borselen

Noten

1. Hans Krol publiceerde al eerder over de bewoners van de Glijphoeve in de Nieuwsbrief 47 (maart 1986) en 48 (mei 1986). Dit artikel is een aanvulling hierop.
2. Rijksarchief in Noord-Holland (RANH) Oud-rechterlijk archief (ORA) Heemstede 608, p.68v
3. GA Amsterdam DTB 320, fo. 113.
4. Hij was ondertrouwd te Amsterdam 14 april 1780. Hij was 34 jaar oud en zijn bruid was 25 jaar oud. (Gemeentearchief (GA) Amsterdam DTB nr 751, fo. 350).
5. doop: Anna Albertina Gunst in RANH DTB Heemstede 17 of 29a.
6. ondertrouw: GA Amsterdam DTB 754 fo 511.
7. doop: 18 november 1785 in RANH, DTB Heemstede 28.
8. RANH Oud rechterlijk archief 608, fo 183: afstand van erfenis 13 febr 1787.
9. RANH ORA 611, fo 13.
10. Archiefdienst voor Kennemerland Haarlem (AVK) notarieel Haarlem (NA) 1628, akte 183.
11. AVK, NA 1727, akte 71, 5 september 1811.
12. RANH, Oud-rechterlijk archief (ORA) inv. 626, 15 nov. 1811.
13. AVK, NA notaris Jacob Scholting te Haarlem 14 dec. 1811.
14. GA Amsterdam NA 18495 akte 24/36; 75/11, nalatenschap 10 feb. 1820 notaris Santhagens; 18496 akte 37/71, provisionele scheiding.
15. RANH, BS Amsterdam ovl 1819 deel 7, 117v.
16. RANH, Memories van successie 233;
17. RANH Kadaster 1811-1838, inv.nr. 1055 2/623.
18. AVK NA Scholting akte 5767 22 juni 1829.
19. RANH Mem.suc 1562. (nalatenschap Gerrit Munk)
20. RANH NA Heemstede inv.nr. 1761, notaris W.H. Gerlings akte 15 april 1822, akte nr 9.
21. Godardina Hazeu-Kuene liet bij haar overlijden in 1866 te Haarlem zeven kinderen na. (Mem.suc 1639 nr 2/9439)
22. huw Willem Arnoldus Haselaar en Barendina Metz 31 okt 1822, akte 108 te Haarlem RANH BS Haarlem.
23. Willem Arnoldus Haselaar overleed kinderloos in 1835.
24. AVK Volkstelling 1829, deel 6, p. 74, stadsarchief inv.nr. 2632.
25. RANH Mem.suc 1568, datum van overlijden 24 april 1831 te Haarlem.
26. RANH NA Heemstede inv.nr. 1766, 27 okt.1831, akte nr 23.
27. RANH NA Heemstede inv.nr. 1766, 1832, akte nr 9.
28. doop Nicols: GA Haarlem DTB 357, fo 62v.
29. RANH, Mem.suc 496, 15 febr. 1840.
30. RANH kadaster hyp.kantoren na 1838, 14, nr 11.
31. M.E. Desjardijn, weduwe Nicols, overleed op 25 april 1878 te Amsterdam in haar huis op Nieuw Waalseiland.